

ADIYAMAN HALK KÜLTÜRÜNDE EVLİLİK VE EVLENME TÖRENLERİ MARRIAGE AND WEDDING CEREMONIES IN THE FOLK CULTURE OF ADIYAMAN

Yavuz UYSAL*

Öz

Toplumun en küçük birimi olan aile, iki insanın birlikteliği ile oluşan ve toplumun çekirdeği konumundaki en küçük sosyal yapıdır. Bir milletin geleceğini tayin eden bu sosyal yapı, kültürel boyutta incelendiğinde Türkler arasında kutsallık derecesinde önemli görülen ve dinî inançlarla da tamamlanarak önemi arttırılan bir yapıya dönüşmüştür. Aile kavramının oluşmasının ilk basamağını oluşturan evlilik, dünyanın bütün milletlerinde görülen bir uygulama şekli gibi görülse de bu törenin oluşumu, öncesi ve sonrasında yapılan törenler, hemen hemen bütün milletlerde hatta bir milletin kendi içerisinde bile farklılık göstermektedir. Eş seçimi, eş sayısı, kız isteme, kına gecesi vb. uygulamalar, her kültürde kuralları ve sınırları belirlenerek insanların kültür mirasına işlenmiştir. Evlilik, insanların bireysellikten kurtularak yeni bir sosyal statü kazandıkları hem toplumsal hem de bireysel sorumluluklarıyla yaşam şekillerini değiştirdikleri, önemli dönüm noktalarından birisidir. Geleneksel yapı içerisinde uygulanmakta olan evlilik adına düzenlenen törenler, gün geçtikçe yok olmakta ve insanlar geleneksel uygulamaları, toplumsal yükümlülük statüsünden çıkarmaktadırlar.

Bu çalışmada, Adıyaman ili ve çevresinde unutulmaya yüz tutmuş evlenme gelenekleri, evlilik çağı gelmiş iki insanın, tanışmalarından, düğün sonrası el öpme ziyaretine kadar geçirdikleri evreler, detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler

Adıyaman, Düğün Geleneği, Evlenme, Kız İsteme, Kına Gecesi.

Abstract

Being the tiniest unit of society, the family is the social group emerging with the decision of two people at least in sharing the life together. When this social structure, which determines the future of any nation, to be considered in cultural terms, it can be easily observed that this structure is considered to be highly important and emphasized with religious codes. Though marriage, as the first step to family, seems to be a universal form of application at all the human groups on earth, the formation and the procedures on the eve and in the aftermath of it show a wide range of diversities at almost all the nations, even within any nation. Such rituals as selecting spouse, number of spouses, asking for the maiden from her family, henna night are embedded in the cultural heritage of humankind along with the determined codes and limits in every cultural setting. Marriage is one of the most significant turning points by which the

* Dr. Öğr. Üyesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Sosyal Bilgiler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, El-mek: yavuz.uysal@alanya.edu.tr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1383-2055>.

Gönderim Tarihi: 10.05.2019
Kabul Tarihi: 16.07.2019

people obtain a new social status and change their lifestyles by leaving individuality. The wedding ceremonies conducted in traditional structure turn to vanish day-by-day as the people consider traditional practices as unnecessary details.

This study focuses on the traditional marriage practices and related phases in Adiyaman and its vicinity, ranging from meeting of two people to be married with each other to kissing hands of their elder family members.

•

Keywords

Adiyaman, Traditions of Marriage, Marriage, Asking for a Maiden, Henna Night.



Giriş

Geçiş dönemi gelenekleri arasında yer alan evlenme kavramı, insanların aklına ilk olarak düğün merasimini getirirse de düğün, başından bu yana devam ettirilen sürecin son aşamasıdır. Evlenme, insanlar arasında kurulmuş olan akrabalık bağı ile toplumsal düzenin yeniden tasarlanmasına, insanların uyması gereken kurallara yenilerinin eklenmesine, gelenek ve göreneklerin de yeniden şekillenmesine vesile olan toplumsal bir anttır. Basit şekliyle, iki insanın hayatlarını birleştirmesi ve yeni bir ailenin temellerinin atılması için yapılan şölen olarak algılanan evlilik, toplumda birçok kişiyi etkilemesi yönüyle oldukça önemli bir konuma sahiptir. Bu yönüyle, özellikle küçük köy topluluklarında hemen hemen hiç kimseyi bu şölenin dışında bırakmayan “bayram” özelliğini taşımaktadır (Boratav 2003: 211).

Düğün, içerisinde barındırdığı, gelin hamamı, damat tıraşı, sağdıçlık, düğün yemeği, kına gecesi, gelin alma ve gerdek gecesi gibi birçok kültürel uygulama ile yörelere göre kutlama süresi uzun ya da kısa olabilen ve evliliğe ilk adımın atıldığı geleneksel toplantıdır. Kaşgarlı Mahmut’un Divan-ı Lugat’ı Türk’te *tüğ-* kökünden türeterek yer verdiği *tüğün* kelimesi (Mahmud 2005: 603) esasında *düğüm* anlamında kullanılan, bağlama veya bağlanma anlamlarını içermektedir. Yani *düğüm* kelimesi, şekil değiştirerek düğün halini almıştır. Aynı şekilde gelin ve güveyin anne-babalarını ve yakın akrabalarını içine alan *dünür* kelimesi de *tüngür* şeklinde karşımıza çıkmakla birlikte aynı kökten türetilmiştir. (Boratav 2003: 211-212). Dede Korkut Destanlarında, evlenme ile ilgili bütün gelenekler, ikiye ayrılmış ve *Kiçi Düğün* ve *Ulu Düğün* olarak algılanmıştır. Bunlardan küçük düğün, söz kesimi ve nişan merasimini karşılarken; ulu düğün, kına, gelin getirme ve gerdek gecesini ifade etmektedir. Aynı metinde, kızın parmağına delikanlının nişan yüzüğünü takarken söylediği, “Düğün kutlu olsun!” dileğindeki “düğün” kelimesi, iki kişi arasındaki sözleşmenin nişanesi olarak anlam bulmaktadır (Boratav 2003: 212). Dede Korkut Destanlarında nişanlanmak, yüzük takmak suretiyle olurken bazı hikâyelerde beşik kertme şeklinde de karşımıza çıkmaktadır. Düğünler yedi gün yedi gece ya da kırk gün kırk gece boyunca devam eder (Ergin 2004: 28). Günümüzde, düğün kelimesinin çalgılı, oyunlu ve yemekli toplantılar olarak algılanması, Eski Türklerdeki “toy” kelimesi ile benzerlik gösterse de toy, düğün kelimesinin bugünkü dar anlamından kurtularak, her türlü şölene verilen genel isim olarak dikkat çeker.

Adıyaman ili ve çevresindeki evlenme gelenekleri ile ilgili bu çalışma çerçevesinde her uygulama, nedenleriyle birlikte ortaya konulmaya çalışılmıştır. Evlilik müessesesi, toplumu yakından ilgilendiren ve toplumun her yönünü etkileyen bir kavram olmasından dolayı toplumun genel kültürü, ekonomik düzeyi ve sosyal hayatı, her toplumda var olan bu geleneğin çeşitlenmesine vesile olmuştur. Yani her toplum, kendi yapısına uygun evlilik şeklini benimser. Görücü usulü ile evlenme, akraba evlilikleri, kuma getirme, kayın biraderle evlenme, baldızla evlenme, değiş tokuş evlilikleri ve anlaşarak evlenme gibi çeşitlenmeler, toplumun kabullerine göre farklı farklı olabilmektedir. Geçmişte değişik örnekleri görülmüş olsa da günümüzde Adıyaman ve çevresinde iki türlü evlilik ön plana çıkmaktadır. Bunlar, görücü usulü ile evlik ve anlaşarak evliliğidir. Eski dönemlerde yapılan berdel, beşik kertme, başlık parası ile evlilik gibi günümüzde çağ dışı olarak nitelendirilen bazı evlilik antları, artık görülmemektedir.

Adıyaman’da Evliliğe Hazırlık Aşamaları

Adıyaman ve çevresinde evliliğe hazırlık süreci, çocukluk yaşından itibaren başlayan ve gençleri bu sorumluluğun esaslarına göre yaşayarak, sorumluluklar yüklenmelerine vesile olan bir süreçtir. Buna göre evlenme çağı, kız beğenme, kız isteme, söz kesme, nişan ve çeyiz törenleri,

hazırlık aşaması olarak nitelendirilmekte ve her birinin ne zaman, ne şekilde yapılacağı toplumsal bir anlaşma yapılmışçasına kuralları belirlenerek, gelin ve damat adaylarının önüne sunulmaktadır.

Evlilik Çağı

Teknolojik gelişmeler, toplumsal değişim ve güncel yaşam koşulları, toplumun en küçük birimi olan aile olgusunun da oluşum zamanını değiştirmiştir. Buna göre eski dönemlerde ortaya çıkan çocuk yaşta evlilik hadiseleri, artık daha sağlıklı ve mantıklı düşünebilen, toplumun şartlarına ayak uydurabilecek düzeyde olan bireylerin seçimine bırakılmıştır. Adıyaman'da eskiden görülen 17-20 yaş aralığındaki evlilikler, kırsal kesimlerde kısmen devam ettirilse de artık bu yaş sınırı, 25-30 yaş aralığına kadar yükselmiştir. Evlilik yapacak ailelerin akraba olamaması aranan özelliklerin başında gelir ve büyükten küçüğe doğru bir evlilik sıralamasının yapılmasına dikkat edilir; ancak bu durum evlilik yapmak için önemli bir engel değildir. Özellikle kızlar arasında çok sık duyulan ve psikolojik bazı rahatsızlıkları ve dengesiz hareketleri de beraberinde getiren "evde kalmak" söylemi, geçerliliğini kaybetmiş ve "Nasıl olsa bir gün evlenir!" şeklinde, toplumsal bir kanaatin oluşmasının önünü açmıştır. Yine eskiden çok sık rastlanılan ve özellikle kız aileleri üzerinde büyük baskı oluşturan, inanca bağlı "namus" kavramı ile ailelerin, bir an evvel kızlarını evlendirmek istemeleri, günümüzde biraz daha hafifletilerek, böyle büyük bir sorumluluğu, bireyin kendisine yüklemiştir.

Kız Beğenme ve Görücülük ile Kız İsteme

Evliliğe hazırlık sürecinin en önemli yönü, evlenecek olan çiftlerin birbirlerine uyum sağlayıp sağlayamadığının tespiti noktasıdır. Buna göre, çiftlerin dini, kültürel, ekonomik ve fiziki olarak birbirlerini tamamlamaları, kurulacak olan ailenin sağlam temeller üzerine inşa edilmesinin birinci aşamasıdır. Türkiye coğrafyasının her köşesinde bilinen ve hemen herkesin görüş birliğini yansıtan, "Boyu boyuna, huyu huyuna!" deyiimi, Adıyaman için de kurulacak olan evliliklerde ilk duyulmak istenen sözdür. Buna bağlı olarak her ne kadar olumsuz bir yönü anımsatsa da "Tencere kapak olmuşlar!" söylemi de yine iki kişi arasındaki uyumu ortaya koymaktadır.

Adıyaman'da inanç ekseninde ortaya çıkan sorunlar, genellikle Alevi ve Sünni evliliklerinde yaşanmaktadır. Sünni bir ailenin, Alevi bir aile ile dünür olması, çok az rastlanan hadiselerden birisidir. Çünkü bu tür evliliklerin önü, daha evliliğe hazırlık aşamasında engellenmeye çalışılır. Bunun yanında, iki insan arasındaki kültür farkı ve ekonomik düzey de evliliğin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğine yön veren iki önemli kavramdır. Kız okumuş, oğlan okumamışsa ya da tam tersinin olması durumunda, iki kişi arasında kültürel sorun yaşanacağı endişesi, aileleri düşünmeye sevk eder. Özellikle kızın eğitimini tamamlamış olmasına karşın oğlanın eğitimsiz oluşu, kız ailesi tarafından sürece başından itibaren olumsuz bakılmasına neden olan en önemli faktörlerden birisidir. Aileler arasındaki ekonomik gelir düzeyi de evliliği etkileyen unsurlardan birisidir. Evlenecek olan çiftlerin, aynı gelir seviyesinde olan aileler içerisinden çıkması, yapılacak olan evliliğe aileler tarafından olumlu bakılmasına vesile olur. Taraflardan birisinin, özellikle de kız ailesinin gelir düzeyi oldukça yüksek olup, oğlan tarafının zayıf olması, toplumsal algı olarak ailelerin birbirlerine denk olmadığına işaret eder ve bu evlilik hoş karşılanmaz. Bunun tersi olan durumda ise; yani kız tarafının maddi olarak daha zayıf olduğu durumlarda ise taraflar bu durumu sorun haline dönüştürmeden, normal karşılayabilir. Kısacası, aranan gelin adayının ahlaklı, terbiyeli, güzel, temiz ve titiz olmasına özen gösterilirken; damat adayının da bu özelliklere ek olarak, iyi bir işinin olmasına ve kız ile uyumuna dikkat edilir.

Adıyaman'da eş seçimi yapılırken, eski dönemlerde görücü usulü ile evlilik ön plandaydı ve evlenecek olan çiftler, ailelerinin önerdikleri ve onay verdikleri kişiyi kendilerine eş olarak

seçebiliyorlardı. Aile büyükleri, düğünde, kadın toplantılarında, hamamda vb. görüp beğendikleri kızları, belli bir araştırmanın arkasından, oğullarına söylerler ve oğlanın gönlü olup olmadığını da dikkate almazlardı. Hatta seçilecek olan kız, bazen daha iyi tanınmasından kaynaklı olarak, akrabalar arasından seçilir ve oğlana söz hakkı bile tanınmazdı. Aynı durum, kız tarafı için de geçerliydi; yani kızını kendince uygun gördüğü bir aileye gelin vermek isteyen bir baba, kızının fikrini almadan, evlilik akdinin gerçekleşmesi için girişimde bulunabiliyordu. Günümüzde ise bu tür evlilikler, yok denilebilecek kadar azalmıştır. Evlenecek olan bireyler, rahat bir şekilde kiminle ve nasıl evlenmek istediklerini aileleri ile paylaşmakta ve kendi ailelerinin temellerini kendileri atmaktadır.

Kız isteme, evlilikte önemli aşamalardan birisidir ve kız istemeye bütün aile büyükleri davet edilir. Kız isteme aşamasına geline aileler arasında, büyük oranda her iki aile de birbirleri hakkında bilgi edinmiş ve özellikle kız ailesinde belli bir kanaat oluşmuştur. Oğlan tarafı, kız istemeye giderken tatlı, çiçek, çikolata vb. hediyeler götürür; hatta yüzüklerini ve nişan bileziği denilen kalın bir bilezik alınır. Kız isteme merasimine gelen oğlan tarafı, içeriye girmeden evvel hep birlikte dualar okurlar ve Allah'tan hayırlı dilekler dilerler. İçeriye girdikten sonra, hal hatır sorulur ve ailenin en büyüğü veya aileden ağzı laf yapan bir kişi "Allah'ın emri Peygamber'in kavliyle, kızınızı oğlumza istiyoruz!" diyerek, kız isteme merasimini tam anlamıyla gerçekleştirmiş olur. Eski dönemlerde, kız istendikten sonra eğer her kız tarafı, kızını vermeye razı olmuşsa iki taraf arasında "kalında" adı verilen, günümüzde ise "süt parası" diye nitelendirilen bir miktar para ya da mal-mülk, aileler arasında kararlaştırılır ve bu hediye kız tarafına verilmek üzere düğüne yakın bir tarihe kadar kız ailesine takdim edilirdi. Bu hediye, kızın anne babasına sunulsa da "dayı yolu ya da amca yolu" denilen başka bir anlaşma ile kızın akrabalarına da para verilirdi. Bazı akrabalar, almış oldukları bu parayı düğünde geline takı hazırlığına harcarken, bazıları da gönül rahatlığı içinde kendi ihtiyaçları için kullanabilirdi.

Söz Kesme ve Nişan

Adıyaman'da söz kesme ve nişan aynı anlama gelir. Kız verildikten sonra, hemen orada yüzükler takılır ve ayrıca hazırlıklı gelen erkek evi, kız için aldığı nişan bileziğini takar. Kız tarafı da aynı merasim esnasında oğlana saat gibi bir hediye takdim eder ve iki genç aile büyüklerinin ellerini öperler. Eski dönemlerde, görücü usulü ile evlilik daha yoğun olduğu için bu uygulama, aileler arasında yapılmaktaydı ve aileler çocuklarına "Sana söz kestik!" diye haber verirlerdi. Söz kesme esnasında eğer iki tarafın da hazırlıkları tamamsa, nişan merasimi de gerçekleşmiş olur ve bu tür törenlere, akrabalar da davet edilirdi.

Adıyaman'da iki türlü nişan vardır; bunlardan birisi, bütün akrabaların katıldığı ve genellikle salonlarda yapılan büyük nişan, diğeri ise sadece yakın akrabaların katılımıyla ev ortamında düzenlenen küçük nişandır. Nişan, eğer küçük nişan şeklinde düşünülmüşse bu merasim kız evinde yapılır ve kadınlar ile erkekler ayrı ayrı otururlar. Bütün nişan masrafları, erkek evi tarafından karşılanır ve aynı düğünde olduğu gibi nişanda da takı merasimi düzenlenir; genellikle nişan merasiminde takıların tamamı geline takılır. Özellikle yakın akrabalar, takı takmak için düğünü beklerler. Aileler, nişanı yapılmış iki gencin düğün merasimlerini fazla uzatmak istemezler. İstenmeyen sebeplerle bu süre uzar ve araya bayramlar girerse, aileler birbirleri ile hediyeleşirler. Özellikle erkek evi, gelin adayı için kıyafetler ya da çeyizlik eşyalarla ziyarete gelir. Eğer bayram, Kurban Bayramı ise erkek evi kız evine kurban götürür ve kız için kurban kesilir.

Eski dönemlerde takılan nişan kesinlikle bozulmazdı. Eğer böyle bir zorunluluk meydana gelmişse de hem kız için hem de erkek için toplum tarafından dışlanma söz konusu olurdu. Ancak günümüzde bu durum, çok daha normal bir şekilde karşılanmakta ve evlenecek kişilerin kendi

aralarında daha sonradan çıkabilecek problemlerin, en başından hissedilmesi ve eğer olmayacaksa da zorlanılmaması gerektiği anlayışı, devam ettirilmektedir. Bu durumda, nişanda her iki tarafın da takmış olduğu takılar aynen iade edilir. Nişandan sonra aileler tekrar bir araya gelerek, düğün tarihini, takılacak olan altını ve ailelerin birbirlerine verecekleri hediyeleri, yani urbayı konuşurlar.

Söz kesme ve nişan aşamasında, aileler birbirleri ile sözleştikleri ve düğün için yapılacak olan masrafların dağılımı konusunda mutabık kaldıkları konularda bir daha bir araya gelip, bu konuları konuşmazlar. Özellikle eski dönemlerde başlık parası ya da baba hakkı gibi isimlerle adlandırılan sözleşmeler de tam olarak bu aşamada konuşulması gereken konulardandır. Bu durum sadece Adıyaman bölgesinde değil birçok coğrafyada yaygın bir şekilde uygulanan bir antlaşma olmasına rağmen, günümüzde artık uygulamadan düşmüş bir hale dönüşmüştür. Özellikle "Baba Hakkı" adı verilen başlık parasının temelinde ekonomi ve evlilik kurumuna gösterilen saygı yatmaktadır. Baba hakkı ile kız ailesine düğün masraflarında katkı, evlenme yoluyla evden ayrılan iş gücünü ve ekonomik güçlüğü karşılamak amaçlanmaktadır (Artun 2008: 257; Ak 2017: 309).

Bütün hazırlıklar tamamlandıktan sonra, düğün tarihi netleştirilir ve ailelerin hazırlıklarını yapmaları için süreç tamamen başlamış olur.

Çeyiz

Evlilik sürecinde kızların baba evinden götürdükleri, bir bölümü kendi emeklerinin ürünleri olan çeyiz eşyalarının hazırlığı küçük yaşlardan itibaren başlayan bir eğitim sürecini de kapsar. Çeyizlik eşyaların büyük bir bölümü hediye eşyalardan oluşurken; bir bölümü de hediye edilmek üzere kız evince hazırlanır. Satın alınır veya evlenme sürecinde yakınlarınca evlenecek kıza armağan edilir. Yaygın bir gelenek olan çeyizin hazırlığı, sergilenmesi, taşınması, senede işlenmesi, ayrıca önem arz etmektedir. Çeyizin senetle belirlenmesi ve tutanak altına alınması, gelecekte doğacak bir anlaşmazlıkta, çeyizlik eşyaların kadının ekonomik güvencesinin sağlanması açısından önem taşımaktadır (Naskali-Koç 2007: 162).

Çeyiz hazırlıkları kız tarafında, kızın çocukluk yaşından itibaren başlar ve kız, evlilik yaşına geldiğinde büyük oranda tamamlanmış olur. Hazırlanan çeyiz içerisinde, iğneden ipliğe, nakışlı örtülerden mutfak eşyasına varıncaya kadar her türlü malzemeyi görmek mümkündür. Kız evinin yaptığı ince işlere karşı, erkek evi çeyizi evleneceği zaman yapar. Erkek evinin alacağı malzemeler daha büyük olduğu için, düğün zamanının gelmesi beklenir.

Nişandan sonra bir araya gelen aileler düğün gününü belirlerler ve düğünden bir hafta ya da on gün önce çeyiz, kız evinden alınır. Çeyiz, kız evinden alınmadan önce özellikle yakın akrabalar çağrılır. Genellikle mutlu evliliği olan akrabalar çağrılır ki gelin kızın evliliği de mutlu olsun istenir. Çeyiz taşıma gününde, kız evinde yemekler ikram edilir ve misafirler ağırlanır. Çeyizlik malzemeler önceden hazırlanarak kurdele ile bağlanır ve bir araba vasıtası ile çiftin oturacağı eve taşınır. Oğlan tarafı davullu zurnalı geldiği kız evinden zilgıtlar çekerek ayrılır. Çeyiz taşınırken yaşlı kadınlar maniler düzerler ve çeyiz alayını uğurlarlar.

Çeyiz eşyalarının uzun süren bir birikimin ürünü olmaları, muhafaza edildikleri sandıkların ve bohçaların da önemini arttırmaktadır. Bu nedenle çeyiz malzemesinin miktarı ve maddi değeri ne kadar fazlaysa kız tarafının saygınlığı da o oranda artmaktadır. Çeyiz sandığının süslü ve kaliteli olması kadar, bohça sayısı da önemlidir (Uysal 2010: 161). Çiftin evlendikten sonra oturacakları eve getirilen çeyizlik eşyalar, gelen misafirlerin rahatça görebilmesi için dolap kapaklarına, masa üstlerine, sandık üstüne koyularak sergilenir. Bu olaya "çeyiz serme" denir. Bütün malzemeler, ev hazır olacak şekilde tasarlanır ve erkek tarafı çeyiz sermeye gelen misafirlere yemek ikram eder.

Kına Gecesi

Kına yakma geleneği ve bu gelenek çerçevesinde kültürel bellekte yer etmiş uygulamalar, Türk kültürü açısından önem arz etmektedir. Günümüz sosyal yaşamında da en canlı uygulamaları ile temsil edilen bu gelenek, gelin kızın ve damadın elindeki şekliyle düğünlerimizin vazgeçilmezlerinden olmayı sürdürmektedir. Kına, adanmışlığı ifade ederken; bir dileğin gerçekleşmesi amacıyla kutsal bir güce yönelik niyette bulunmak, kutsal bir şey uğruna kendini feda etmek ve söz vermek-ant içmek gibi anlamları da karşılamaktadır (Tanrıbuyurdu 2016: 102-115). Kına yakma, sadece kendilerini birbirlerine adayan gençler için değil; askere uğurlanan bir kişinin Tanrı'ya adanmışlığını, bayramda kesilen bir hayvanın da yine tanrıya sunulmasını ifade eder. Bu bağlamda düğünlerin hemen hepsinde yapılan kına gecesi uygulamaları, esasen karşılıklı sözleşme adına verilen çabanın teminat altına alınmasını karşılar.

Adıyaman'da kına gecesi, düğünden bir gün önce büyük bir salonda yapılabileceği gibi kız evinde de yapılabilir. Bu törende yakılacak olan kınayı oğlan evi yoğrulmamış bir şekilde getirir ve kadınlar arasından bu işlerden anlayan birisi eşliğinde kına yoğrulur. Kına yakılacağı gün, kına evinin damına bayrak asılır ve böylelikle kına merasiminin başladığı komşulara duyurulmuş olur.

Kına gecesinin yapılacağı gün, aynı düğünde olduğu gibi gelin ve damat sabah erkenden kalkarak kuaföre götürülür ve hazırlanmaları istenir. Akşam olunca da gelin ve damat herkesten sonra gelir. Çalgılar çalınır, oyunlar oynanır, halaylar çekilir ve zılgıtlar çalınır. Gecenin bitmesine yakın bir saatte gelin ve damat ortaya alınır ve sandalyeye oturtularak, kına tepsisi hazırlanır. Gelen misafirlerin hepsi gelin ve damadın etrafında toplanırlar. Gayet gösterişli bir şekilde hazırlanan kına tepsisi, gelin ve damadın etrafında kına müziği ve maniler eşliğinde dolaştırılır. Bu manilerden büyük bir çoğunluğu gelini ağlatmaya yönelik söylenirken; bazıları kızın annesini teselli etmek, bazıları da gelinin arkadaşları tarafından, kaynanaya karşı iğneli sözler söylemek için düzülür:

Güz gelince güller solmaz,	Kız anası kız anası,
Babasız kız gelin olmaz,	Gelsin bunun öz anası,
Yas içinde kına yanmaz,	Vursun elinin kınası,
Ağlama gelin ağlama.	Ağlama gelin ağlama.
Bahçelerde koruk oldu,	Kaynanayı ne yapmalı,
Koruklar üzüm oldu,	Kaynar kazana atmalı;
...teyze ağlama;	Yandım gelin dedikçe,
...bizim oldu.	Altına odun atmalı.

Geline kına yakılırken başı bir örtü ile örtülür ve acıklı ezgiler düzülerek gelinin ağlatılması amaçlanır. Eğer gelin kına yakılırken ağlamazsa "Ne kadar da hevesliymiş!" diye sözler dolaşmaya başlar. Geline kına yakan kişinin, kendi evliliğinin mutlu olması, zengin ve becerikli olması gerekir; bahtı kapalı kızlara ya da dullara kına yakıtılmaz. Kına yakılacağı zaman gelin elini açmaz; bu durum gelinin bir hediye beklediğini gösterir. Bu sırada kaynanası hemen gelinin avucuna bir altın verir ve kına yakılmasına devam edilir. Damat da sadece serçe parmağına kına yaktırır.

Düğün Günü ve Evlilik

Evlenme, bir insanın hayatındaki geçiş dönemlerinden birisidir. Bu ana kadar devam eden bekârlık sürecinin sona erdiği, bireysel düşüncenin yerini birlikte düşünmenin aldığı ve toplumsal

olarak yeni bir ailenin temellerinin atıldığı andır. Bu bağlamda evlilikle birlikte bireyler geçmiş yaşantılarını geride bırakarak yeni bir hayata başlarlar ki bu başlangıç, yukarıda da belirtildiği gibi insan ömrünün önemli bir dönüm noktasını oluşturur. Bu yüzden evlilik törenleri, yöreden yöreye farklılık gösteren ve bünyesinde eğlencenin çok daha ötesinde pek çok anlam ve işlev barındıran farklı uygulamalarla icra edilmektedir (Kayabaşı 2016: 149).

Adıyaman'da düğün günü, aile yakınlarından birisinin görevlendirilmesiyle bütün tanıdıklara günler öncesinden duyurulur ve *hâlât* denilen bir davetiye ile herkes düğüne çağrılır. Hâlât, eski düğünlerde havlu, bardak, elbiselik kumaş gibi hediyelerle verilen davetiyeyi ifade ederken; günümüzde zarf içerisinde ve duyuru niteliğinde olan kartlar için söylenen bir sözdür. Kendisine hâlât olarak kumaş, bardak vb. hediye verilen kişi, düğünde mutlaka bir takı takarak gelin ve damada destek vermektedir.

Adıyaman'da düğünler genellikle Cuma gün başlar ve Pazar akşamına kadar devam eder. Bu üç gün boyunca damat evinin damına bayrak asılır ve bayrak direğinin ucuna da evliliğin bereketli olması ya da çiftlerin tatlı dilli olmaları inancıyla soğan, elma, nar gibi meyveler takılır. Davullu-zurnalı, yani eğlenceli düğünlerin yanında günah olduğunun düşünülmesinden dolayı, sadece dualarla ve misafirlere sunulan ikramlarla kutlanan düğünler de vardır. Günümüzde, genellikle çalgılı ve eğlencenin bol olduğu düğünler görülmektedir. Maddi imkânlarla göre düğünlerin yapıldığı mekânlar da değişmektedir. Özellikle eski dönemlerde sadece gelin ve damat evleri düğün merasiminin yapılacağı alanlar olarak belirlenirken; günümüzde genellikle salon düğünleri tercih edilmektedir. Düğünlerde sunulan ikramlarda da yine belirleyici unsur, ailelerin maddi durumu olarak göze çarpmaktadır. Bazı aileler bir keçi ya da koyun keserek düğünlerini gerçekleştirirken; bazı aileler, maddi olarak iyi durumda olmalarından dolayı on keçi ve on koyun keserek, hatta bazen büyük baş hayvan keserek ikramda bulunmakta ve düğünlerini icra etmektedirler.

Düğün günü misafirler, düğün sahibi tarafından karşılanır ve karşılıklı hayırlı dileklerde bulunulur. "*Allah bir yastıkta kocatsın! Allah bir ömür boyu mutluluk nasip etsin!*" gibi dualar, gelen misafirlerin temennileri olarak düğün sahipleri tarafından hoşgörü ile karşılanır. Düğün günü il dışından gelenler, düğün sahibi ya da akrabaları tarafından misafir edilir. Damat evinde Cuma gününden itibaren kurbanlar kesilir ve düğün yemeği pişirilerek gelen misafirlere ikram edilir. Aynı gün mahalledeki bekâr kızlar tarafından düğün ekmeği pişirmeye başlanır ve gelip bazlama isteyenlerden para toplanır. Toplanan bu para ekmeği pişiren kızlar arasında paylaşılır. Düğünün son günü gelen misafirlere çerez ya da yemiş dağıtılır; misafirlerden çerez tabağına bir miktar para bırakmaları beklenir. Hatta davulcular ortaya bir mendil serer ve köy dışından gelenlerin de bu mendile para bırakmaları istenir; bu geleneğe *savaş* adı verilir.

Cumartesi gün düğün damat evinde tekrar kaldığı yerden devam eder ve davullu zurnalı bir heyet ile kız evi ziyaret edilir. Bu ziyarete, erkek evinden herkes katılmaz; çünkü erkek evinde de ziyaretçileri karşılayacak ve ikramda bulunacak birileri olması gerekmektedir. Kız evinde, eğlence devam ettirilir ve damat ile geline kınalar yakılarak oyunlar oynanır.

Gelin, damat evine gelin almaya gidilen bir heyetle birlikte Pazar gün getirilir. Gelin almaya gelen alay, gelin evinin uzaklığına ya da yakınlığına göre farklı şekilde organize edilir. Bu durum günümüz şartlarında tam anlamıyla değişmiş olsa da halen Adıyaman'ın bazı bölgelerinde eski gelenekler devam ettirilmektedir. Gelin, yakın bir köyden alınıyorsa erkek evine kadar at üstünde getirilir ve atın ipini sağdıç ya da at sahibi çeker; sağdıçın hanımı da atın yanında gider. Gelin alma merasimine götürülecek olan at, yörenin en gözde atıdır ve özellikle kır ve dişi olması tercih edilir. Bu özelliklere sahip olan at, gümüşlü eğer, işlemeli şallar, sağ ve sol yanlarına takılan çanlarla süslenir. Gelin evinden getirilecek olan eşyalar da erkek ata yüklenir. Gelin, uzak bir köyden

geliyorsa, köyün girişinde araçlardan inilir ve gelin ata bindirildikten sonra damat evine gelinir. Uzak yerden gelin almaya giden gelin alayı, gittikleri köyün girişinde kız evine gelenler tarafından durdurulur ve *Toprak Bastı Parası* alınır; bu para daha sonra köyün ihtiyaçları için kullanılır. Gelin evine varıldığında halaylar çekilip oyunlar oynanır ve gelini evden çıkarmak üzere damadın babası, sağdıç ve damadın arkadaşları, *Kapı Yolu* adı verilen bir bahşişi kız tarafına takdim eder. Kız tarafı bu parayı yeterli bulursa, daha öncesinde kilitlemiş oldukları kapıyı açarlar. İçeride de gelinin bir yakını, gelinin eşyalarının bulunduğu sandığın üzerine oturur ve bahşiş alıncaya kadar yerinden kalkmaz. Sandığı almak için verilen bu bahşişe de *Sandık Yolu* adı verilir. Gelin ve damat tarafının ileri gelenleri, kız evinde *Mihr Senedi* denilen ve kız-erkek taraflarınca yeni kurulacak eve alınan eşyaların yazıldığı bir tutanak tutarlar. Bu senedi hazırlayan kişiye de gömlek, mendil, çorap gibi hediyeler verilir. Tutanak, gelin ve damadın babaları ile orada bulunan şahitler tarafından imzalanır ve köyün muhtarına tasdik ettirilir. Bazı yörelerde bu senet, düğünden birkaç gün önce de hazırlanabilmektedir.

Gelin evden çıkmadan evvel anne-babası ve yakın akrabalarının ellerini öperek helalleşir; varsa ağabeyi tarafından yoksa babası tarafından beline üç defa kuşak bağlanıp çözülür. Kuşak her bağlanıp çözüldüğünde dualar edilir ve hayırlı dilekler dilenir. Bu kuşak eskiden şaldan yapılırken günümüzde ise kırmızı kurdeleden hazırlanmaktadır. Gelinin bekâr arkadaşları, gelinin ayakkabısının altına kendi isimlerini yazarak, kısa sürede evlilik dileklerinin gerçekleşmesi için Allaha dua ederler. Tekbirler eşliğinde evden çıkarılan gelin evin kapısına geldiğinde, evde kullanmış olduğu kaşık eline verilir ve kendisinden bu kaşığı kırması istenir. *Kaşık Kırma*, "Bu evden kısmetin bitti!" anlamına gelmektedir. Gelin ata bindirilirken, atın sağ ayağına "Tatlı bir hayatı olsun!" anlamında pekmez dökülür ve gelin de sağ taraftan atın üzerine bindirilir. Gelin, ata bindikten sonra (Bazı bölgelerde evden çıkarken), kucağına nur topu gibi bir erkek çocuk verilir; bu da "Nur topu gibi bir oğlun olsun!" anlamına gelmektedir. Bu aşamadan sonra davul ve zurnalar eşliğinde erkek evine doğru yola çıkılır. Gelin, kendi köyünden çıkarken köylüler gelin alayını taşlamaya başlarlar; düğün alayı bunlara da bahşişlerini vererek, taşlamanın durdurulmasını sağlarlar.

Köyün girişinde, gelin ve damadı erkek evinde bulunan misafirler karşılar ve eve gelinceye kadar düğün alayına eşlik ederler. Gelin aldıktan sonra dönen gelin alayı içerisinde gelinin akrabaları bulunmaz ve sadece gelinin arkadaşları ona eşlik ederler. Damat evinden bazı kişiler, gelin alayının gelmesini sabırsızlıkla beklerler ve damat evinin damına asılan bayrak direği ile gelin alayının yolunu keserek, damadın babasından bahşişlerini alırlar. Bu olaya, *Gelin Bahşişi* adı verilir. Gelin bahşişi, günümüze gelinceye kadar farklı uygulama şekilleriyle karşımıza çıkmaktadır. Eski düğünlerde bu bahşişi alabilmek için yol üzerinde karşılıklı iki ağacın arasına bağlanan iple yol kesilirken; iki kişi karşılıklı olarak elleriyle tuttıkları bir ip yardımıyla da gelin bahşişini alabilirler. Son zamanlarda ise araba ya da motosiklet ile gelin alayının önü kesilerek damadın sağdıçından bu bahşiş talep edilmektedir. Gelin bahşişi almak için yol üzerinde bu alaya tesadüf eden kim varsa herkes farklı bir yöntem kullanabilir; ancak bunlar içerisinde çobanların yapmış olduğu uygulama hepsinden farklıdır. Çoban, sürüsü içerisinde bulunan en güçlü koç veya koyunu gelinin atının önüne getirerek yolu keser ve geçmelerine müsaade etmez. Eğer gelin bu hayvanı atın bir tarafından diğer tarafına atabilirse, geline hediye olarak verilir; ancak bunu yapamazsa, gelin çobana bahşiş vermek zorundadır. Güçlü hayvanı, atın bir tarafından diğer tarafına atmak oldukça zordur; o yüzden böyle güçlü gelinlere rastlamak nerdeyse mümkün değildir.

Günümüzde, gelin alayı, erkek evine gelmeden önce, gelin ve damadı konvoy halinde Mahmut El Ensari ya da Abuzer Gaffari Türbeleri'ne götürür ve türbenin etrafında döndürür.

Adıyaman halkında, türbe ziyaretinin evliliğe uğur getireceği düşüncesi hâkimdir ve bu durum yapılan düğünlerin hepsinde düğünün olmazsa olmazlarından. Gelin bahşişi hadisesi, türbe ziyaretine gidilen yol üzerinde de gerçekleşebilir.

Gelin, damat evine getirildiğinde hemen arabadan inmez ve damadın ailesinden bir hediye bekler. Eski dönemlerde bu durum, at ya da deve için de aynı şekilde uygulanmaktaydı. Kaynana, gelinin elinin içine bir altın koyar, mal-mülk, arazi ya da havan hediye eder ve eve davet eder. Erkek evinde geline verilen bu hediyeyi, damadın babası da verebilir ki halk arasında bu hadiseye *Üzengilik* adı verilir. Eğer dul erkek evleniyorsa bu hediyeyi kendisi verir; buna da *ergencelik* denir. Hediyeyi alan gelin, tekbirler eşliğinde attan ya da arabadan indirilir. Bu sırada bazı düğünlerde gelinin etrafına ya da kendi üstüne siyah çarşaf çekilir. Gelinlik, gelinin kefenidir inancından kaynaklı olarak düğüne gelen erkeklerin gelini görmesi hoş karşılanmaz ve gelin içeriye girinceye kadar bu çarşafın altında götürülür. Tam bu sırada gelen misafirler tarafından gelinin üzerine şeker, buğday, arpa gibi ürünler serpiştirilir ve bereketli ve mutlu bir evlilik olması için dualar edilir. Gelin, damat evine giriş yapacağı sırada kaynana, elini kapının eşiğine koyar ve gelinin kolunun altından geçmesini ister. Bu durum, gelinin artık bu dönemden sonra kaynananın himayesine girdiğinin de bir nişanesidir. Kaynanasının himayesine giren gelinin eline bir yumurta ve beze sarılmış bir bardak verilir. Gelin, damadın evinin kapısına yumurtayı çarpar ve beze sarılı olan bardağı duvara vurarak kırar. Bazı düğünlerde ise kapı eşiğine bırakılan su dolu bir bardağı gelin tekme atarak kırar ve suyun dökülmesiyle birlikte içeriye girer. Gelinle birlikte eve giren damadın başının üstüne de un serpilir. Hem gelin hem de damat, eve girerken sağ ayakla eşikten geçmeleri konusunda öncesinden uyarılır. Eve giren gelin, bir sandalyeye oturtulur ve kucağına bir erkek çocuk verilir. Bu uygulamaların hemen hepsi, eve yeni gelen bir bireyin bereketli ve huzurlu bir hayat getirmesi temennisinden başka bir şey değildir.

Gelin eve girince misafirler, düğün yemeği yemeye davet edilir. Düğün yemeği hava müsait ise damda, yağmurlu ya da soğuk ise kapalı bir mekân içerisinde sunulur. Düğün yemeğinde genellikle “Yahni, etli pilav, dolma, sarma ve ayran” ikram edilir. Bu durum ailenin maddi durumuna göre değişiklik gösterebilir. Yemek yenildikten sonra yeni evlenen çiftlerin birlikte hayırlı bir ömür geçirmeleri için dualar edilir ve kalkılır. Yemek yenilen yerin kapısına daha öncesinden bir masa konular ve yemekten sonra takı takmak isteyenler, isimlerini masadaki görevlilere yazdırarak takılarını takarlar. Bazı düğünlerde ise davul ve zurnacı, takı verecek kişinin yanına gelir ve takıyı aldıktan sonra yüksek sesle “Fılanca şu kadar para verdi!” diyerek bağırırlar. Bu uygulamaya da *Şaba* adı verilir. “Şaba”nın amacı, düğün masrafları için düğün sahibine destek olmak ve toplumsal imece geleneğini devam ettirmektir.

Düğün gecesi, damat geline yüzgörümlüğü verinceye kadar gelin duvağını açmaz. Damat, geline maddi durumuna göre beşibiryerde, altın ya da saat takarak, gelinin duvağını kaldırır ve gerdeğe girerler. Duvak töreni adı verilen ve Anadolu'nun bazı bölgelerinde düğün sonrasında gelinin bakire olmasının kutlanıldığı ve çevreye ilan edildiği yemekli toplantılara, Adıyaman yöresi düğünlerinde rastlanmamaktadır (Eroğlu-Özkanat 2014: 273). Düğünden sonra gelin üç gün evden dışarıya çıkmaz; üçüncü günün sonunda oğlan tarafı, kız tarafına tatlı gönderir. Kız, gelin olduktan sonra kayınvalidesiyle, kayınpederiyle ve kayınlarıyla konuşmaz. Gelini konuşturmak için altın türünden hediyeler verilir ki bu geleneğe *dil açma* adı verilir. Bir hafta sonra da gelin ve damat, kızın ailesini ziyaret ederler; bu geleneğe *haftasına girmek* adı verilir. Kız ailesi de iki hafta sonra erkek evine ziyarete gelir. Eski dönemlerde düğün sonrasında yapılan ziyaretler daha farklı olsa da günümüzde bazı düğünlerin arkasından eski geleneklerin yaşatıldığı görülmektedir. Buna göre eski düğünlerde, düğün gününden bir ay sonra gelin, kayınbabası ve kayınvalidesi ile birlikte babasının evine giderdi. Bu ziyarette ayıp karşılandığı için damat bulunmazdı. Gelinin anne ve

babası kızlarına altın takarlar; bu ziyaret sonrasında gelin, kendi isteğine bağlı olarak baba evinde belli bir süre kalabilirdi. Bu süreyi damadın babası belirler ve verilen izin bittikten sonra yine damadın babası gelini geri götürmek için kız evine gelirdi.

Düğün sonrasında yapılan ziyaretler sadece aileler ile sınırlı kalmaz. Hem kız tarafından hem de erkek tarafından bütün akrabalar, yeni evlenmiş çifti yemeğe davet ederler ve hayırlı olsun dileklerini iletirler.

Sonuç

Geçiş dönemi geleneklerinden birisi olan evlenme, bir toplumu oluşturan en küçük yapı olan aile müessesinin başlangıç evresini teşkil eder. Günümüze yaklaştıkça bozulmalara uğrayan ya da farklılaşan kültürel birikim, özellikle insanların doğum, evlenme ve ölüm gelenekleri baz alınarak kıyaslandığında, bu değişimin daha az seviyede olduğu gerçeği ile karşılaşılır. İnsanlar, özellikle geçiş evrelerinde zamanın hızlı ilerleyişine daha az kapılmış ve değişimler daha küçük seviyelerde kalmıştır. Günümüz şartlarında eskiye duyulan özlem ve şehir hayatının sıradanlaştırdığı kültürel yapı, toplumsal ant özelliği taşıyan, kız isteme, nişan, söz kesme ve düğün gibi geleneklerde bilinçli olarak yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Adıyaman yöresinde yapılan kapsamlı saha araştırması neticesinde oluşturulan bu çalışma, eski ile yeninin kıyaslanması ve şu anda uygulanmakta olan geleneklerin de anlatılması açısından önem arz etmektedir. Evliliğe hazırlık aşamasından, düğün ve gerdek gecesi aşamasına gelinceye kadar geçen süreç içerisinde oluşan kültürel birikim, Adıyaman yöresinde halen eski geleneklerin canlı bir şekilde yaşatıldığı gerçeğini de gözler önüne sermektedir. Özellikle düğün merasiminin ana ögesini oluşturan; gelinin kız evinden çıkması, gelin alayı ve gelinin erkek evine girişi sürecinde yaşanan kültürel pratikler, halen bütün düğünlerde karşılaşılan uygulamalar olarak dikkat çekmektedir. Bunun yanında, eski dönemlerde sıkça karşılaşılan görücü usulü ile evlilik, başlık parası ve çocuk yaşta evlilik, gibi bazı uygulamalar neredeyse yok denilecek kadar azalmıştır. Eski dönemlerde çok net bir şekilde ayrılan ve sınırları çizilen mezhepsel farklılıklardan oluşan evlilik engelleri biraz olsun esnetilmiş; gelin ve damat adaylarının sosyal statüleri ve kendi aralarındaki uyumları ön plana çıkarılmıştır. Kan bağı ya da kirvelik müessesesi neticesinde oluşan akrabalık bağları, evlilik akdinin gerçekleşmesindeki en büyük engel olarak halen devam etmektedir. Düğünler günümüzde en fazla değişikliğe uğrayan süreci oluşturur ki Adıyaman yöresi düğünleri genellikle salon düğünü olarak icra edilmektedir. Toplumsal imece usulünün ve toplumsal dayanışmanın en güzel örneğini sergileyen düğün merasimleri, bu yönüyle halen gelin ve damat adaylarının mutlu bir gelecek kurabilme adına toplumsal destek aldıkları şölenler olarak düşünülmektedir. Milli ve manevi değerlere verilen değer ve gösterilen hassasiyet, Adıyaman düğünlerinin birincil önceliği olmuş; halen de bu hassasiyet devam etmektedir.

Summary

The concept of marriage refers to one of the traditions in the transition period. Although it mostly reminds wedding ceremonies, the ceremony is actually the last phase of the marriage process. Marriage is a social oath taken to symbolize relationships by affinity and leads to restructure the social structures and to add new norms. While wedding, in the simplest form, is considered to be the ceremony of two people's unifying their lives and starting a family life, it actually has an important role in shaping societies in many dimensions. In this respect, wedding ceremonies are regarded as 'feasts' that involve every member of a community, particularly in small villages.

Weddings are social ceremonies held to celebrate the first step toward marriage and vary in

length and the practices of cultural events involved such as the bride's hamam [bath] visits, the groom's shaving events, groomsman and bridesman exercises, wedding feasts, henna nights, ceremonies of picking up the bride, and wedding night from one region to another. The word *tügün* used by Kaşgarlı Mahmut in his dictionary *Divan-ı Lugatı't Türk* is derived from *tüğ-* root and means *düğüm* [knot], which connotes with 'tie up' or 'be tied'. This indicates that the word *düğüm* has transformed to 'düğün' [wedding]. Similarly, the word *dünür* is the transformed version of *tüngür* deriving from the same root in old Turkish and refers to the parents and close relatives of the bride and the groom. In Dede Korkut Epics, all traditions related to marriage are divided into two categories: *Kiçi Düğün* [Small Wedding] and *Ulu Düğün* [Big Wedding]. While small wedding refers to the betrothal and the engagement ceremonies, big wedding is used with reference to henna night, bringing the bride from her parents' house to the groom's and the wedding night. Furthermore, the expression "Düğün kutlu olsun!" [May the wedding be blessed] is uttered by the groom when setting the engagement ring on the bride's hand. The word "düğün" in this expression is the mark of the arrangement between these two people. In Dede Korkut Epics, engagement is told to happen through wearing the ring whereas in some other stories, it is told that it could happen via betrothing in the cradle. Weddings may last seven days and seven nights or forty days and forty nights. Although the word *düğün* [wedding] has a similar usage to "toy" in old Turkish communities and today has been narrowed down to refer to the celebration gatherings with music, dance and music, in old Turkish, it was used in a wider scope involving all kinds of celebrations and feasts.

The study focusing on marriage traditions in Adıyaman region uncovers all the practices at this period along with their casual relationships. As marriage establishment is a significant event affecting its society in many aspects, it has become a significant symbol for every society's general culture, economic and social life while showing considerable differences from one community to another. That is, every society may vary in the preferred form or forms of marriage appropriate to its structure such as marriage through agreements, with relatives, getting a second or a third wife, marrying brother-in-law or sister-in-law, a brother and a sister marrying a brother and a sister from another family, or arranged marriages. Although the forms were different in the past, today there are mainly two types of marriage forms in Adıyaman region. These are arranged marriages and marriage agreements between the bride and the groom. The form of marriages common in the past such as betrothing in the cradle, asking for bride prize are considered to be primitive rituals are not practised today.

Marriage, as one of the traditions in transition period, is the start of a family which constitutes the smallest structure in a community. Despite the changes and the degenerations observed in the cultural accumulation, cultural comparisons reveal that changes are less frequent especially in the traditions related to birth, marriage and death. People seem to have been affected less in such transition periods and changes in practices are experienced quite rarely. Today, cultural practices have been forced to become ordinary by life conditions in big cities and people fulfil their longing for the past by keeping traditions like asking for the girl in marriage, betrothal, engagement and wedding ceremonies alive.

Based on a large scale field research in Adıyaman region, the present study is important as it attempts to compare past and present while explaining the traditions practised today. The cultural heritage consisting of the ceremonies practiced in the process of marriage starting from asking for a girl for marriage up to the wedding and wedding night is still kept alive and practised in the same way. Specially, ceremonies like taking the bride from her parent's house to the groom's house, or bridal processions are still very common. On the other hand, old practices such as arranged

marriages, asking for bride price and marriage at very young ages hardly exist today. Also, the strict boundaries against marrying someone from another religious sect have become more lenient while the bride's and the groom's social states and their agreement are considered more important. The affinity by blood or groomsman ritual, however, are still regarded as common rituals in marriages. Wedding ceremonies are the practices that have changed the most and in Adiyaman region, they are usually held in wedding halls. Today, wedding ceremonies as the most significant symbol of collective work and social solidarity, are still regarded as feasts celebrated by communities to provide support to the groom and the bride on their way to build a happy family life. Adiyaman wedding ceremonies have always prioritized honouring national and moral values and they are likely to continue in the future.

Kaynak Şahıslar

Abuzer YILDIRIM	İlkokul Mezunu	Yaş: 48	Esnaf	Adıyaman
Ali KIRMIZI	Lise Mezunu	Yaş: 72	Ormancı	Adıyaman
Bahri ÖKSÜZ	Lise Mezunu	Yaş: 43	Esnaf	Adıyaman
Cebrail DEMİR	Lise Mezunu	Yaş: 41	Esnaf	Adıyaman
Emine BİLGİÇ	İlkokul Mezunu	Yaş: 45	Ev Hanımı	Adıyaman
Hacer TEKCAN	İlkokul Mezunu	Yaş: 45	Ev Hanımı	Adıyaman
Hamit ÖZER	Üniversite Mezunu	Yaş: 56	Terzi	Adıyaman
Haydar DEMİR	İlkokul Mezunu	Yaş: 68	Çiftçi	Adıyaman
Mehmet TAŞ	İlkokul Mezunu	Yaş: 56	Çiftçi	Adıyaman
Mehmet TEPECİK	İlkokul Mezunu	Yaş: 49	Çiftçi	Adıyaman
Nafiye BAŞARAN	İlkokul Mezunu	Yaş: 55	Ev Hanımı	Adıyaman
Sultan ÇATLI	İlkokul Mezunu	Yaş: 43	Ev Hanımı	Adıyaman
Zahide DURA	Okuma Yazma Yok	Yaş: 70	Ev Hanımı	Adıyaman
Zeynep BOZKURT	Okuma Yazma Yok	Yaş: 77	Ev Hanımı	Adıyaman
Zeynep KARAKUŞ	Okuma Yazma Yok	Yaş: 63	Ev Hanımı	Adıyaman

KAYNAKÇA

- AK, Mehmet (2017), "Yörüklerde Kadın", *JASSS/The Journal Of Academic Social Science Studies*, (58): 307-336.
- ARTUN, Erman (2008), *Halk Kültürü Araştırmaları*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- BORATAV, Pertev Naili (2003), *100 Soruda Türk Folkloru*, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- ERGİN, Muharrem (2004), *Dede korkut Kitabı*, C. I, Ankara: TDK Yayınları.
- EROĞLU, Erol-ÖZKANAT, Zehra (2014), "Unutulmaya Yüz Tutmuş Bir Gelenek Duvak Töreni", *TÜRÜK Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, (2): 272-278.
- GÜRSOY NASKALİ, Emine-KOÇ, Aysin (2007), *Kültür Tarihinde Çeyiz*, İstanbul: Picus Yayınları.
- KAYABAŞI, Onur Alp (2016), "Taşeli Yöresi Tahtacılarının Geçiş Dönemlerinde Mitolojik Unsurlar", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (78): 139-158.
- Kâşgarlı Mahmud (2005), *Divanü Lügati't Türk*, (hızl. Seçkin Erdi, Serap Tuğba Yurteser), İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- TANRIBUYURDU, Gülçin (2016), "Klasik Türk Şiirinde Bir Sembol Dili Olarak Kına", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, C. 5, (1): 102-115.
- YALÇIN UYSAL, S. Selhan (2010), "Türklerde Çeyiz Sandığının Kullanımı ve Geleneksel Süslemeleri", *ODÜ Sosyal Bilimle Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C. 1 (1): 161-162.